

Esperança Camps Barber

Traure l'assassinat de Miquel Grau dels marges de la història

Vilaweb, 2 de octubre de 2020.

Alacant ret homenatge a Miquel Grau, assassinat per un feixista la vigília del 9 d'Octubre de 1977.

Aquesta és una història de la història ben recent. Comença amb uns joves aferrant cartells la vigília del Nou d'Octubre.

‘Des del punt de vista de la societat benpensant alacantina, l'afer es presentava com una baralla entre joves i es deia que la cosa no havia d'anar més lluny. Però la cosa va anar més lluny, i tant, perquè **Miquel Grau** havia mort defensant uns drets i a mans d'un

militant de l'extrema dreta.’ Parla **Llum Quiñonero**, periodista, escriptora, documentalista, ex-diputada i... companya de **Miquel Grau** en la militància en el Moviment Comunista del País Valencià (MCPV). Ella era a la plaça dels Estels d'Alacant la nit del 6 d'octubre de 1977. Enganxaven cartells convidant a la mobilització del Nou d'Octubre per a demanar l'estatut d'autonomia del País Valencià. D'algun balcó van començar a caure objectes. Aigua. Un test. I una rajola que va ferir de mort Miquel Grau.

L'agonia de Miquel Grau va durar deu dies. La ferida continua oberta quaranta-tres anys després. L'amenaça feixista, també.

‘Nosaltres obrim el casal el 2011 i pretenem de fer una cosa que no siga casual, sinó que tinga continuïtat. D'aquesta manera, prenem el relleu d'alguns homenatges esporàdics, conscients de la necessitat, expressada per

molta gent, de mantenir viva la memòria de Miquel Grau.’ Parla **Aquiles Rubio**, portaveu del **Casal Popular Tio Cuc**. Per desè any consecutiu, el casal convoca a recordar Miquel Grau.

El judici i la condemna, una victòria social

La mà i la ràbia que van llançar el maó contra els joves que encartellaven Alacant eren la de **Miguel Ángel Díaz-Panadero Sandoval**. Militava a Fuerza Nueva i era membre d'una família molt ben relacionada amb aquell règim gris que no s'acabava de morir i que continuava matant. Va confessar el crim. No li agradava veure aquells pasquins a l'edifici, va dir. El van jutjar. El van condemnar. El van indultar. La sensació d'impunitat per part de la gent que estimava Miquel Grau va ser oceànica. Un cop sec. Un devessall de rajoles.

Amb tot, **Quiñonero** defensa la victòria social que aquell 1977, amb Franco encara calent, van fer la primera acció popular: ‘Hi va haver justícia. La justícia del moment, però justícia. Panadero Sandoval va ser a la presó. La qüestió és que el van indultar el 1982. I això sí que deixa a les clares un escenari d’impunitat. Però jo defenso l’actitud valenta d’una part de la societat que no vam permetre que la qüestió passara sense més.’

Miquel Grau va tenir un carrer dedicat a Alacant. Tres mesos. La placa es va posar el novembre de 2016 per acord del ple. Es va retirar el març de 2017 per decisió judicial.

Silenci.

Miguel Ángel Díaz-Panadero Sandoval va tenir una condemna de dotze anys de presó. En va complir cinc. El Govern d’Adolfo Suárez el va indultar.

Més silenci.

I una reflexió llarga de **Llum Quiñonero**: ‘El poder judicial no ha fet la transició. Hem de saber com va anar, els límits que va tenir la transició, i hem de saber els límits que tenim encara. Es va plantejar la discussió si havíem de fer ruptura o reforma. Va guanyar la reforma. Les resistències del poder judicial van ser grandíssimes. Han passat quaranta anys i no podem mantenir la ficció. El poder de les forces d’ordre públic és el mateix que hi havia durant Franco. Van passar de la brigada politicosocial a controlar les noves comissaries. El poder econòmic tampoc no ha canviat. Tenim tantes limitacions! Les de la memòria democràtica, les víctimes del franquisme encara esperen el reconeixement. Tenim els Conesa, els Villarejo i els Billy ‘El Niño’. Són els mateixos. No és casualitat. La ruptura, quan? Ara tenim la crisi d’aquella reforma. La crisi del rei, la crisi institucional.’

L’activista, que diu que va tornar a nàixer el 6 d’octubre de 1977, insisteix en la vigència del relat de la dreta en una part de la ciutadania alacantina. ‘El cas de **Miquel Grau** descriu molt bé com era la violència de la transició. I n’hi ha més. Per exemple, Teófilo del Valle, que va morir el 1976 a mans de la policia durant una manifestació de treballadors del calcer a Elda. El policia que li va disparar va ser processat i va ser absolt. En altres casos ni tan sols va haver-hi investigació. La impunitat posa de manifest on era el poder i on era la força.’

Memòria

Hi ha la memòria que es fixa en forma de cançó, de llibre o de documentari. També en forma de placa a la plaça dels Cavalls. ‘Cada dos per tres la danyen i nosaltres tornem a netejar-la’, diu **Aquiles Rubio**, abans d’afegir que se senten als marges de la història i que lluiten per ser al centre.

‘En deu anys, amb els homenatges i altres activitats, hem aconseguit una normalització de la memòria. Miquel ja no és algú quasi desconegut, sinó que a poc a poc es va integrant en el relat que Alacant té una víctima del feixisme, i que hi ha una reivindicació de la seua memòria i la reparació que se li deu a la família.’ Aquiles Rubio parla del suport de la gent i del menyspreu, ara, de l’ajuntament, en mans del PP, Ciutadans i Vox.

Quiñonero ha tardat més de quaranta anys a escriure la història, en el llibre *Miquel Grau, 53/1977* (www.mikelgrau.org)

‘He tardat tant perquè havia de tindre distància. És una història personal i molt dolorosa. Vam perdre el relat de la transició. La pressió era molt gran. Ens deien que creàvem problemes. Igual com ara, quan diuen que obris ferides. Això és un retret gran,

col·lectiu. Miquel no era cap líder polític. Era un xaval que feia la mili, no era un activista. Aquell dia es va sumar a enganxar cartells.’

I encara una altra reflexió de **Llum Quiñonero**: ‘Encara em fan comentaris a Facebook dient-me que exagere les coses, i que la mort de Miquel no va passar tal com jo la conte. Són persones que recorden la versió oficial. La memòria encara és en un lloc molt marginal, no és on ha de ser.’

L’homenatge a Miquel Grau serà avui, dissabte, 3 d’octubre, a les set de la vesprada, a la plaça dels Estels d’Alacant. Hi haurà música, poesia i la intervenció de l’advocada Aradia Ruíz, que explicarà la situació de la querella argentina (<https://www.vilaweb.cat/noticies/querella-argentina-a-lombra-mes-fosca-es-on-la-llum-esclata-mes-clara/>) en la lluita contra la impunitat dels crims del franquisme.